

## Зовнішнє незалежне оцінювання 2013 року з української мови і літератури (1 сесія)

Зміст завдання та правильна відповідь	Відповідність завдання Програмі зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури
<b>Частина 1</b> <b>Українська мова</b>	
1. На другий склад падає наголос у слові ознака	Орфоепія. Наголос, наголошені й ненаголошені склади
2. Букву <i>i</i> треба писати на місці обох пропусків у рядку неповторна грац...я, визнаний пр...оритет	Орфографія. Написання слів іншомовного походження
3. Чергування приголосних НЕ відбуватиметься в прикметнику, утвореному за допомогою суфікса <i>-ськ-</i> від слова депутат	Словотвір. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення
4. У фразеологізмах « <i>у вогонь і ...</i> », « <i>і кінці в ...</i> », « <i>як у ... дивитися</i> » замість пропусків має бути слово воду	Лексикологія. Фразеологія. Фразеологізми
5. Неправильно утворено форму слова у варіанті найбільш новіший	Морфологія. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми)
6. Неправильно побудовано речення Письменник розповідає про внутрішній світ Івана Дідуха й чому він емігрує.	Синтаксис. Речення з однорідними членами
<p><b>Прочитайте текст і виконайте завдання 7–10.</b></p> <p>(1) Прилинули не/зліченні теплі молдавські <i>вітри</i>, насунуло з півдня велике жовте одноманіття. (2) Наставали дедалі кращі й легкі наче мильні бульбашки дні, і <i>кожний</i> видавався так до краю шляхетним, що всяка <i>хвиля</i> тривання була</p>	

<p>чудом надмірним і ще не/звіданим. (3) У тиші глибоких і гарних днів змінювалась не/помітно тканина листків. (4) Аж певного дня дерева постали в солом'яному вогні цілком здема матеріалізованого листа, у красі легкій, як відцвілі пелюстки, як прекрасні пави й фенікси, котрі мусять лишень схитнутись і затріпотіти, щоб струсити те злиняле та не/потрібне <i>пір'я</i>.</p>	
<p>7. Стиль тексту – художній</p>	<p>Стилістика. Стилї мовлення</p>
<p>8. Окремо в тексті треба писати сполуку не/звіданим</p>	<p>Орфографія. Правопис <i>не</i> з різними частинами мови</p>
<p>9. Роль підмета виконують слова, виділені в усіх рядках, ОКРІМ не/потрібне <i>пір'я</i></p>	<p>Синтаксис. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення</p>
<p>10. Пунктуаційну помилку допущено в реченні другому</p>	<p>Синтаксис. Розділові знаки в ускладненому реченні</p>
<p>11. Однакова кількість звуків і букв у кожному слові рядка тріщить, сум'яття, дев'ять</p>	<p>Фонетика. Позначення звуків мовлення на письмі</p>
<p>12. Помилково вжито слово в рядку бувший у користуванні</p>	<p>Лексикологія. Лексичне значення слова</p>
<p>13. РАЗОМ треба писати всі складні іменники в рядку праце/люб, метео/служба, сімдесяти/річчя</p>	<p>Орфографія. Написання складних слів разом і через дефіс</p>

<p>14. Прочитайте фрагмент тексту.</p> <p>Уперше ступаючи на стародавню бруківку (1)В/вічного міста навесні 1837 року, Гоголь стає обожнювачем (2)Р/рима, його чудовим знавцем. Працюючи над (3)«М/мертвими душами», він часто полишає перо на своєму вузькому пюпітрі й відвідує пам'ятки минувшини, розкішні (4)Р/римські палаци, а до улюбленого друга й порадника (5)К/колізею йде з мольбертом і фарбами.</p> <p>З малої букви треба писати слово після цифри</p> <p>4</p>	<p>Орфографія. Правопис великої літери</p>
<p>15. Літеру <i>c</i> на місці пропуску потрібно писати в усіх словах рядка ..творити, ..класти, ..хибити</p>	<p>Орфографія. Правопис префіксів і суфіксів</p>
<p>16. Подвоєння приголосних відбувається у формі Ор. в. однини всіх слів рядка магістраль, ціль, мігрень, постель</p>	<p>Морфологія. Особливості вживання та написання відмінкових форм іменника</p>
<p>17. Правильно поєднано іменник з числівником у рядку два випускники</p>	<p>Морфологія. Сполучуваність числівників з іменниками</p>
<p>18. Граматичну помилку допущено в рядку запобігати руйнування</p>	<p>Морфологія. Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль</p>
<p>19. Граматичну помилку допущено в реченні Проходячи повз вежу, годинник пробив шосту годину.</p>	<p>Синтаксис. Відокремлені обставини</p>
<p>20. Виділене слово є сполучником і його треба писати разом у реченні Як/би знав я чари, що спляють хмари.</p>	<p>Морфологія. Сполучник як службова частина мови. Правопис сполучників</p>
<p>21. Розділові знаки для передачі чужої мови правильно вжито в реченні «Життя мені всміхалося, – говорив Франко, – а діти були промінням».</p>	<p>Синтаксис. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою</p>



22. Усі розділові знаки правильно вжито в реченні Де знаходить природа такі розмаїті барви, що їх не відтворити точно жодною фарбою, жодним пензлем?		Синтаксис. Просте ускладнене речення. Складне речення
23. Складнопідрядним з підрядним причини є речення Люблю людей землі своєї, бо й я землі своєї вірний син.		Синтаксис. Основні види підрядних речень
24. Утворіть граматично правильні словосполучення.		Морфологія. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника
згідно	з наказами	
відповідно	до наказів	
керуючись	наказами	
усупереч	наказам	
25. Доберіть приклад до кожної з груп вставних слів за значенням.		Синтаксис Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення
вказівка на джерело повідомлення	Тихі води, кажуть, найглибші.	
зв'язок з попередньою думкою	Навпаки, у рухах спортсмена відчувається впевненість.	
невпевненість, припущення	Здається, сама ця тиша ночі повинна врівноважувати душу.	
емоційне ставлення до змісту висловленого	Весна, на диво, була рання.	
26. Доберіть приклад до кожного виду речення.		Синтаксис. Типи односкладних речень
називне	Солодке тяжіння земної орбіти.	
означено-особове	Яку ще хочем собі славу?	
неозначено-особове	Тут уміють цінувати працю хлібороба.	
безособове	Небо затягло сизими хмарками.	

<p>27. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).</p> <p>Щасливий (1)той, хто знайшов мудрість, хто розум придбав, (2)бо таке (3)придбання ліпше від придбання срібла, і (4)понад золото такий прибуток.</p>		Морфологія
1	займенник	
2	сполучник	
3	іменник	
4	прийменник	
<p>28. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире.</p>		Синтаксис. Розділові знаки в різних видах речень
тире при відокремленому означенні	Печаль пече – гаряча і нестримна.	
тире в складносурядному реченні	Я усміхнусь – і все навкруг сміється.	
тире при однорідних членах речення	На річці, у лісі, на полі – усюди німа тиша.	
тире між підметом і присудком	Непереможна безборонність – твій меч єдиний і єдиний щит.	
<p>Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків) і виконайте завдання 29–36.</p> <p><b>Філософський інструмент Данила Демуцького</b></p> <p>(1–6) На порозі Нового часу європейська цивілізація винайшла систему приладів, починаючи від мікроскопа й телескопа аж до фотографії, які тоді назвали філософськими інструментами. А в епоху формування націй Київ перетворився на столицю художньої світлини в Російській імперії. Згодом услід за фотографією з'явився кінематограф і відбулося формування київської операторської школи, одним з представників якої був Данило Демуцький.</p>		



(7–12) У кінооператорське мистецтво Демуцький увійшов дуже своєрідно: не тільки через фотографію, якою захопився ще в молодості, а й у світоглядному плані. Батько Данила Порфирій був представником українського громадівського руху, шляхтич, усе життя присвятив вивченню українського фольклору, створив сільський хор. Але рано чи пізно треба було побачити той народ не лише через народницьке малярство та не тільки на фотографії, а й за допомогою кінематографа.

(13–19) Демуцький працював з Олександром Довженком над першими лабораторними стрічками режисера: «Вася-реформатор», «Ягідка кохання». Згодом, 1929 року, з'явився «Арсенал». У цьому фільмі є геніальні епізоди. Наприклад, мчить поїзд без машиніста із солдатами Першої світової, які від великих свобод втратили орієнтацію у світі. А закінчується це цілковитою катастрофою. Цікаво, що 1985 року в голлівудському «Поїзді-втікачеві» цей епізод і наступну катастрофу повторили сценарист Акіра Куросава та режисер Андрон Кончаловський, який шанував українське поетичне кіно.

(20–31) Улітку 1929 року Демуцький із Довженком знімали «Землю». Хто тут геніальніший, стверджувати важко. Зрозуміло, що в кіно передує режисер, а зусилля оператора залишаються в тіні. Однак у фільмі «Земля» виникла рідкісна гармонія великого режисера й великого оператора. Пригадаймо славнозвісні кадри з героїнею, яка у відчаї без одягу метається по хаті в усій своїй трагічній красі. Цей епізод є зусиллям не тільки Довженка, а й Демуцького. Для свого філософського інструмента – камери – Данило створив тут технологію особливого окуляра: те, що постає на екрані, ніби проходить крізь поетичний сон, як певна внутрішня мова. Нічого подібного до цієї дивовижної експозиції не можна пригадати у світовому мистецтві. Ці роботи вразили кінематографічну громадськість того часу і вражають зараз. Згадаймо манхетенський фільм Вуді Аллена, де герої, палко сперечаючись, виходять з кінотеатру – і раптом бачимо афішу стрічки, яка їх вразила й викликала суперечку. То була «Земля» Довженка.

(32–39) Саме після «Землі» почалася драма українського режисера, у яку він втягнув і Демуцького. Під дамокловим мечем сталінського терору вони почали знімати фільм «Іван» про індустріалізацію й технологічне приборкання Дніпра. У ньому майстерно відзнятий індустріальний пейзаж фантастично поєднаний з ліричним полотном головної річкової артерії України. Режисер Сергій Ейзенштейн уважав ці зйомки найкращою пейзажною роботою світового кіно. Після закінчення стрічки режисера й оператора вирішили фактично знищити. Довженкові вдалося «втекти» до Москви, а Демуцький не схотів покидати Україну, яка була джерелом його творчості.



(40–48) Це скінчилося катастрофою. У 1932 році оператора арештували за надуманим наклепом. Далі – висилка до Середньої Азії. Жорстокі садистські допити, а потім тюрма, страшний і трагічний досвід радянського в'язня. Розчавлений після відбування покарання, Демуцький повернувся до України, та почалася війна, і його знову відправили до Середньої Азії. У Ташкенті Данило багато зробив для становлення узбецького кіно. Найкраща його робота тих часів – «Пригоди Насреддіна». Блискуче, з гумором і в точно орієнтальному дусі він зняв фільм про походеньки відомого східного персонажа – східну притчу про абсолютну нібито давню владу тамтешньої тиранії. Ця стрічка стала однією з найпопулярніших у кінопрокаті тієї епохи.

(49–54) У повоєнні роки Демуцькому довелося фільмувати пропагандистський «Подвиг розвідника» режисера Бориса Барнета, де йшлося про чекістську героїку, і військово-морську стрічку Володимира Брауна «У мирні часи». Справді серйозна робота – азійські епізоди у фільмі «Тарас Шевченко» Ігоря Савченка. Майстерне подання краси тамтешніх ландшафтів і водночас пекла каторжної солдатчини. Це можна вважати і відчуттям Шевченка, і страшним досвідом самого Демуцького-в'язня.

(55–58) Помер Данило Порфирівич надто рано – у перші місяці відлиги, 1954 року. Він не побачив подальших злетів українського авангардного кінематографа від Параджанова до братів Ілленків. Останні боготворили Демуцького, а для Параджанова він був операторським Богом.

(59–62) Є вкрай неоднозначні інтерпретації кінопродукції студії імені Довженка. Нам багато чого може видаватися радянським пафосом, але поганой роботи з камерою в Києві на той час не було. Оператори пам'ятали про Демуцького. Присутність його в українському та світовому кінооператорстві примушувала їх працювати щосили.

*За В. Скуратівським, 640 слів*

29. Філософськими інструментами названо в тексті всі перераховані далі предмети, ОКРІМ компаса

Розвиток мовлення. Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми

30. У тексті немає мікротеми, названої в рядку нагороди Данила Демуцького за операторську роботу

Розвиток мовлення. Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми

31. Антитезі «високе мистецтво / радянський пафос» відповідає в тексті протиставлення фільмів «Земля» – «Подвиг розвідника»	Розвиток мовлення. Текст як середовище функціонування мовних одиниць
32. Автор звертає увагу на художні особливості фільму «Пригоди Насреддіна» (рядки 40–48), щоб наголосити на універсальності операторського таланту, завдяки чому Демуцькому вдалося проявити себе й у східному стилі	Розвиток мовлення. Тема й основна думка висловлювання
33. Змістові тексту НЕ відповідає твердження Данило Демуцький був палким прибічником індустріальних і соціальних перетворень радянського часу	Розвиток мовлення. Тема й основна думка висловлювання
34. Засобом міжфразового зв'язку між передостаннім та останнім реченнями тексту (рядки 61–62) є займенник	Розвиток мовлення. Способи зв'язку речень у тексті
35. З тексту можна зробити висновок, що майстри українського кіно (Сергій Параджанов, Юрій і Михайло Ілленки та інші) багато чого навчилися в Данила Демуцького, тому що надихалися операторською майстерністю відзнятих ним фільмів	Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність
36. За типом мовлення текст є розповіддю з елементами роздуму	Розвиток мовлення. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення
<b>Частина 2</b> <b>Українська література</b>	
37. Славетну перемогу козацького війська біля Жовтих Вод («Жовтого» чи «Золотого» Броду) оспівано у творі «Чи не той то Хміль...»	Усна народна творчість. Історичні пісні. «Чи не той то Хміль»



<p>38. Персонажів цього пам'ятника згадано в</p>  <p>«Повісті минулих літ» (уривок про заснування Києва)</p>	<p>Давня українська література. «Повість минулих літ» (уривок про заснування Києва)</p>
<p>39. <i>«Спіши, милий, спаси мене од лютой напасті! / За нелюбом коли буду, то мушу пропасти»</i>, – звертається до коханого головна героїня твору Івана Котляревського</p>	<p>Література кінця XVIII – початку XX ст. Іван Котляревський. «Наталка Полтавка»</p>
<p>40. <i>«Як треба рятувати Україну, байдуже мені і літа, й рани. Обновиться, яко орля, юність моя. На коня, на коня! Нічого гаятись!»</i> – заявляє герой твору «Чорна рада»</p>	<p>Література кінця XVIII – початку XX ст. Пантелеймон Куліш. «Чорна рада»</p>
<p>41. Панас Мирний – це псевдонім П. Рудченка</p>	<p>Література кінця XVIII – початку XX ст. Панас Мирний</p>

42. Баладний сюжет має твір «Максим Гримач»	Література кінця XVIII – початку XX ст. Марко Вовчок. «Максим Гримач»
43. Життя родини Мазурів із села Семигори лягло в основу твору Івана Нечуя-Левицького	Література кінця XVIII – початку XX ст. Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я»
44. У творі «Intermezzo» слова « <i>Ми таки стрілись на ниві і мовчки стояли хвилину – я і людина. То був звичайний мужик</i> » є кульмінацією	Література XX ст. Михайло Коцюбинський. «Intermezzo»
45. «Нема на світі України, / Немає другого Дніпра, / А ви претесь на чужину / Шукати доброго добра», – докоряє землякам Тарас Шевченко	Література кінця XVIII – початку XX ст. Тарас Шевченко. «І мертвим, і живим, і ненарожденним...»
46. Уривок із листа « <i>От і знов берусь здіймати «сізіфовий камінь» догори!... Чи підійметься? Навряд – не такий то камінь!</i> » перегукується з образами та мотивами вірша « <i>Contra spem spero!</i> »	Література XX ст. Леся Українка. « <i>Contra spem spero!</i> »
47. «Переломаним» земляки прозвали Івана Дідуха	Література XX ст. Василь Стефаник. «Камінний хрест»
48. « <i>Клянусь тобі, веселий світе, Клянусь тобі, моє дитя, Що буду жити, поки жити Мені дозволить дух життя</i> », – заявляє ліричний герой вірша «Молюсь і вірю...»	Література XX ст. Максим Рильський. «Молюсь і вірю...»



<p>49. Ризикуючи життям, рятує артільну шаланду Мусій Половець</p>	<p>Література ХХ ст. Юрій Яновський. «Шаланда в морі»</p>
<p>50. Щезник, мольфар, Чугайстир є персонажами твору «Тіні забутих предків»</p>	<p>Література ХХ ст. Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків»</p>
<p>51. Словами: <i>«З далекого туману, з тихих озер загірної комуни шелестить шелест: то йде Марія»</i> починається твір «Я (Романтика)»</p>	<p>Література ХХ ст. Микола Хвильовий. «Я (Романтика)»</p>
<p>52. <i>«Тобі дано і вірити й кохати. А що мені? Які такі куші?! Нелегко, кажуть, жити на дві хати. А ще нелегше – жити на дві душі»</i>, – зізнається герої твору Ліни Костенко</p>	<p>Література ХХ ст. Ліна Костенко. «Маруся Чурай»</p>
<p>53. Остап Вишня започаткував жанр усмішки</p>	<p>Література ХХ ст. Остап Вишня</p>
<p>54. Зворушливий образ матері, яка проводжала сина в далеку дорогу <i>«і рушник вишиваний на щастя дала»</i>, створив Андрій Малишко</p>	<p>Література ХХ ст. Андрій Малишко. «Пісня про рушник»</p>
<p>55. <i>«В пралісах Сіхоте-Аліня»</i> відбуваються події твору Івана Багряного</p>	<p>Твори українських письменників-емігрантів. Іван Багряний. «Тигролови»</p>
<p>56. На початку 1990-х років виникло літературне угруповання «Нова дегенерація»</p>	<p>Сучасний літературний процес. Літературні угруповання («Нова дегенерація»)</p>

57. Установіть відповідність між назвами творів одного автора.		Давня українська література. Григорій Сковорода
«De libertate»	«Бджола та Шершень»	Література кінця XVIII – початку XX ст.
«Маруся Чурай»	«Українське альфреско»	Тарас Шевченко
«Сон» («У всякого своя доля»)	«Кавказ»	Література XX ст. Олександр Олесь
«Чари ночі»	«О слово рідне! Орле скутий!..»	Ліна Костенко
58. Установіть відповідність між жанром і персонажем твору.		Література кінця XVIII – початку XX ст.
роман	Кирило Тур	Іван Котляревський. «Енеїда» Пантелеймон Куліш. «Чорна рада»
повість	Марічка Гутенюк	Література XX ст. Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків»
поема	Дідона	Микола Куліш. «Мина Мазайло»
комедія	Уля Розсоха	
59. Установіть відповідність між персонажами того самого твору.		Література кінця XVIII – початку XX ст.
Анхіз	Венера	Іван Котляревський. «Енеїда»
Мойсей	Аزازель	Література кінця XVIII – початку XX ст. Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
Галя Гудзь	Чіпка Вареник	Іван Франко. «Мойсей»
Мартин Пушкар	Гриць Бобренко	Література XX ст. Ліна Костенко. «Маруся Чурай»



<b>60. Установіть відповідність між письменником і його висловлюванням.</b>		Література ХХ ст. Валер'ян Підмогильний Остап Вишня Олександр Довженко Твори українських письменників-емігрантів. Іван Багряний
Олександр Довженко	<i>«Я написав «Україну в огні» з огненним болем у серці і палким стражданням за Україну, що перебувала в німецьких лапах, з болючим жалем і страхом за її долю...»</i>	
Іван Багряний	<i>«Охотське море. Тайга. Тундра. Звіроловство. Були там поселення давно осілих наших людей з України. Все це, сказати щиро, було мені навіть цікаво. Але згодом мене охопила страшна туга за Україною. Непереможна. Отож сів я на поїзд і рушив на захід. У Томську мене перехопила залізнична агентура НКВС»</i>	
Валер'ян Підмогильний	<i>«І коли мені частина критики закидає «хуторянську ворожість» до міста, то я собі можу закинути тільки невдячність проти села. Але занадто вже довго жили ми під стріхами, щоб лишатися романтиками їх»</i>	
Остап Вишня	<i>«У моєму сміхові завжди бачив народ: хорошого чоловіка, привітну жінку, дівчину веселооку, дитину, бабу з дідом... І так мені хотілося, щоб усміхнулися вони, щоб веселі вони були, радісні, хороші...»</i>	
<b>Частина 3</b> <b>Власне висловлення</b>		
<b>61. Прочитайте наведений текст.</b> <i>Понад століття тому Іван Франко писав:</i> <i>«Книги – морська глибина, Хто в них пірне аж до дна, Той, хоч і труду мав досить, Дивнії перли виносить».</i> <i>Багато хто переконаний, що книги відіграють важливу роль у формуванні особистості, її духовному становленні. Інші ж твердять, що сьогодні можна легко обійтися взагалі без книжок.</i> <i>Чи збереглося значення книги в нашому інформаційному суспільстві?</i> <i>Викладіть Ваш погляд на цю проблему.</i>		Розвиток мовлення